

Strategi Ibu Bapa dalam Pembentukan Emosi Positif Kanak-Kanak di Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu

Parental Strategies in Shaping Children's Positive Emotions at Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu

*NUR ASILAH AZIZI & ABU DARDAA MOHAMAD

ABSTRAK

Pembentukan emosi positif dalam kalangan kanak-kanak merupakan aspek penting dalam perkembangan holistik mereka. Namun, realiti kehidupan moden menyaksikan ramai ibu bapa kurang menekankan pendidikan emosi akibat kesibukan harian serta keterbatasan pengetahuan mengenai kecerdasan emosi. Situasi ini boleh menyebabkan anak-anak terdedah kepada pengaruh negatif serta gangguan dalam perkembangan tingkah laku dan sahsiah. Kajian ini menggunakan pendekatan kuantitatif berbentuk tinjauan bagi menilai kefahaman dan strategi ibu bapa dalam membentuk emosi positif anak-anak. Seramai 152 responden dalam kalangan ibu bapa murid Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu, Kelantan telah terlibat. Instrumen kajian ialah borang soal selidik yang dibina berdasarkan lima komponen kecerdasan emosi menurut Daniel Goleman, serta sorotan literatur berkaitan perkembangan emosi kanak-kanak. Dapatan kajian menunjukkan bahawa ibu bapa mempunyai tahap kesedaran yang tinggi terhadap keperluan membentuk emosi positif anak-anak. Item berkaitan empati, kasih sayang, komunikasi rasional dan pujukan mencatat skor min yang tinggi, menggambarkan pelaksanaan strategi keibubapaan yang menyokong kestabilan emosi. Penjelasan yang baik dan pendekatan pujukan didapati paling dominan diamalkan. Kajian ini mengesahkan bahawa pendekatan keibubapaan yang berasaskan kasih sayang, komunikasi efektif dan pemberian tanggungjawab berupaya membentuk keseimbangan emosi anak-anak. Peranan ibu bapa sebagai agen utama dalam pendidikan emosi perlu diberi penekanan melalui pendedahan ilmu, latihan dan bimbingan berterusan. Kajian ini juga menyarankan agar aspek pendidikan emosi dijadikan elemen penting dalam kurikulum awal kanak-kanak.

Kata kunci: Kecerdasan emosi, ibu bapa, emosi positif, kanak-kanak, strategi keibubapaan

ABSTRACT

The development of positive emotions in children is a crucial aspect of their holistic growth. However, in today's fast-paced world, many parents tend to overlook emotional education due to demanding routines and limited awareness of emotional intelligence. This neglect may expose children to negative influences and hinder their behavioural and moral development. This study employed a quantitative survey approach to assess parental awareness and strategies in cultivating positive emotions in their children. A total of 152 parents of pupils at Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu, Kelantan participated as respondents. The questionnaire instrument was constructed based on Daniel Goleman's five components of emotional intelligence and relevant literature on children's emotional development. Findings indicate that parents demonstrated a high level of awareness regarding the importance of nurturing their children's positive emotional development. Items related to empathy, affection, rational communication, and verbal persuasion recorded high mean scores, indicating widespread implementation of supportive parenting strategies. Providing explanations and using persuasive dialogue emerged as the most dominant strategies. The study confirms that parenting approaches grounded in affection, effective communication, and assigning responsibilities play a significant role in fostering children's emotional balance. Parents must be empowered as the primary agents of emotional education through continuous exposure to knowledge, training, and guidance. The study also recommends integrating emotional education into early childhood education curricula.

Keywords: *Emotional intelligence, Parents, Positive Emotions, Children, Parenting Strategies*

Diterima: 19 Februari 2024
Diterima akhir: 22 Jun 2024

Disemak semula: 29 Mac 2024
Diterbitkan: 30 Jun 2024

PENDAHULUAN

Perkembangan emosi kanak-kanak merupakan komponen asas dalam pembentukan keperibadian dan kesejahteraan hidup mereka secara menyeluruh. Emosi positif seperti kasih sayang, kegembiraan, simpati dan

empati bukan sahaja menyumbang kepada pembentukan sahsiah yang seimbang, tetapi juga memainkan peranan penting dalam perkembangan kognitif, sosial dan spiritual anak-anak (Fredrickson, 2001). Oleh itu, usaha membentuk dan memupuk emosi positif perlu dimulakan sejak awal, dan ibu bapa berperanan sebagai agen utama yang bertanggungjawab melaksanakan tugas ini secara berkesan. Namun demikian, dalam arus kehidupan moden yang dipenuhi cabaran, ramai ibu bapa gagal memberi perhatian terhadap keseimbangan emosi anak-anak akibat kesibukan, tekanan kerja atau kurang kefahaman mengenai keperluan emosi kanak-kanak (Siti Azura et al., 2018). Kegagalan ini boleh mengakibatkan gangguan emosi seperti kebimbangan, kemurungan, atau tingkah laku agresif yang menjejaskan pembelajaran dan hubungan sosial mereka (Fredrickson 2001; Mok Soon Sang 2010). Oleh itu, strategi yang tepat dan berkesan perlu diguna pakai oleh ibu bapa dalam membantu anak-anak membina kecekapan emosi yang tinggi.

Kajian lalu menunjukkan bahawa hubungan emosi yang rapat antara ibu bapa dan anak mampu membentuk tingkah laku prososial, kestabilan emosi serta keupayaan untuk mengurus tekanan dalam kalangan kanak-kanak (Eisenberg & Mussen 1989). Dalam hal ini, kecerdasan emosi seperti yang dihuraikan oleh Goleman (1995) — meliputi kesedaran diri, pengurusan emosi, motivasi diri, empati, dan kemahiran sosial — menjadi asas kepada pembentukan individu yang berdaya tahan dan berperibadi unggul. Maka, kajian ini dijalankan untuk meneliti strategi ibu bapa dalam membentuk emosi positif kanak-kanak di Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu, Kelantan. Lokasi ini dipilih memandangkan ia masih mengekalkan nilai kekeluargaan dan agama yang kuat, menjadikannya sesuai sebagai konteks untuk memahami corak keibubapaan yang unik. Kajian ini akan mengenal pasti elemen emosi positif yang penting, menilai konsep kecerdasan emosi menurut pendekatan Goleman, serta meneliti amalan keibubapaan yang digunakan dalam pembentukan emosi anak-anak. Diharapkan dapatan kajian ini dapat memberikan sumbangan dalam memperkukuh amalan keibubapaan kontemporari berasaskan pendekatan psikologi dan nilai-nilai murni yang sesuai dengan budaya tempatan.

PEMBENTUKAN EMOSI POSITIF DALAM PERKEMBANGAN KANAK-KANAK

Emosi positif merujuk kepada pengalaman perasaan yang menyenangkan seperti kasih sayang, kegembiraan, ketenangan, empati dan penghargaan. Dalam konteks perkembangan kanak-kanak, emosi positif memainkan peranan penting dalam membantu mereka membina asas psikososial yang

sihat. Menurut Fredrickson (2001), emosi positif tidak sekadar memberikan rasa bahagia, tetapi juga berfungsi memperluas cara kanak-kanak berfikir dan bertindak, seterusnya membina daya tahan, kreativiti serta kemahiran sosial mereka.

Pembentukan emosi positif perlu berlaku sejak awal usia kanak-kanak kerana pada peringkat ini, mereka berada dalam fasa kritikal dalam mempelajari tingkah laku, membina konsep sendiri dan membentuk gaya pengurusan emosi. Kanak-kanak yang dibesarkan dalam persekitaran yang menyokong emosi positif, seperti menerima kasih sayang, pujian dan pengiktirafan secara konsisten, didapati lebih mudah menunjukkan tingkah laku prososial seperti tolong-menolong, bekerjasama dan empati (Eisenberg & Mussen, 1989). Keadaan ini sekali gus membantu perkembangan interpersonal dan intrapersonal mereka secara seimbang. Sebaliknya, ketiadaan emosi positif dalam kehidupan kanak-kanak boleh menjejaskan keseimbangan emosi dan tingkah laku mereka. Kanak-kanak yang kurang mendapat respons emosi yang positif dari ibu bapa atau penjaga mungkin menunjukkan tingkah laku bermasalah seperti agresif, mudah memberontak, atau menarik diri daripada interaksi sosial (Mok Soon Sang, 2010). Oleh itu, interaksi awal antara ibu bapa dan anak yang berasaskan komunikasi yang lembut, pelukan, senyuman, serta penghargaan terhadap pencapaian kecil adalah antara strategi yang berkesan dalam membina kecekapan emosi yang positif.

Selain daripada peranan ibu bapa, persekitaran sekolah dan masyarakat turut menyumbang dalam memupuk emosi positif. Guru dan rakan sebaya yang menyokong, suasana pembelajaran yang selamat dan aktiviti yang membina emosi seperti permainan kooperatif dan latihan refleksi perasaan boleh memperkukuh lagi pembentukan emosi sihat dalam kalangan kanak-kanak. Kesimpulannya, pembentukan emosi positif bukanlah proses semula jadi yang berlaku tanpa bimbingan, sebaliknya perlu diusahakan melalui pendekatan yang konsisten dan berkesan. Ia merupakan kunci penting dalam mencorak perkembangan menyeluruh kanak-kanak dan melahirkan generasi yang lebih seimbang dari sudut emosi, sosial dan intelek.

PENDEKATAN ISLAM DALAM MENDIDIK EMOSI KANAK-KANAK

Islam merupakan agama yang holistik dan menekankan pembangunan insan secara seimbang, merangkumi aspek jasmani, rohani, akal dan emosi. Dalam Islam, pendidikan emosi kanak-kanak dianggap sebagai aspek penting dalam pembentukan insan yang seimbang dari segi rohani, akhlak, dan

sosial. Pendekatan Islam menekankan bahawa perkembangan emosi tidak hanya berkaitan dengan aspek psikologi semata-mata, tetapi juga melibatkan dimensi spiritual dan moral yang berlandaskan kepada nilai-nilai keagamaan. Kajian oleh Gumindari et al. (2021) membahagikan perkembangan emosi kanak-kanak dalam perspektif Islam kepada tiga tahap utama:

1. Tahap Pertama (0–7 tahun): Pada peringkat ini, pendidikan akhlak perlu diberikan melalui rangsangan berterusan, tindak balas, dan peniruan, memandangkan perkembangan kognitif kanak-kanak belum sempurna.
2. Tahap Kedua (7–15 tahun): Dikenali sebagai fasa tamyiz, di mana kanak-kanak mula dapat membezakan antara baik dan buruk. Pada tahap ini, pengawasan ibu bapa perlu ditingkatkan untuk membimbing mereka dalam membuat keputusan yang betul.
3. Tahap Ketiga (15 tahun ke atas): Kanak-kanak seharusnya telah memiliki pengetahuan, pemahaman, dan tabiat berkelakuan terpuji yang telah dibentuk sejak tahap-tahap sebelumnya.

Pendekatan ini menekankan peranan keluarga dalam membentuk keperibadian kanak-kanak yang matang dalam menghadapi masalah yang timbul seiring dengan perkembangan sosial dan emosi mereka. Selain itu, kajian oleh Hikmah (2024) menyoroti bahawa perkembangan sosial dan emosi awal kanak-kanak dalam pendidikan Islam melibatkan dua dimensi utama:

- Dimensi Ketuhanan: Usaha yang dilakukan oleh Allah dalam mengembangkan potensi anak menuju kematangan, termasuk interaksi awal anak dengan Tuhan sejak dalam kandungan hingga selepas kelahiran.
- Dimensi Kemanusiaan: Perkembangan yang dilakukan oleh manusia, baik dari dalam diri anak, orang di sekelilingnya (ibu bapa, rakan sebaya), atau berdasarkan tahap perkembangan anak.

Kajian ini juga menekankan bahawa perkembangan sosial dan emosi kanak-kanak dalam Islam tidak hanya terbatas kepada interaksi dengan manusia dan alam, tetapi juga melibatkan interaksi dengan Tuhan, yang bermula dari proses konsepsi, pertumbuhan, dan perkembangan dalam kandungan hingga selepas kelahiran. Seterusnya, Solihin et al. (2023) dalam kajian mereka meneliti integrasi nilai-nilai Islam dalam pembangunan sosial-emosi awal kanak-kanak. Mereka mendapati bahawa penerapan nilai-nilai Islam seperti kasih sayang, kejujuran, kesabaran, dan tanggungjawab secara signifikan menyumbang kepada peningkatan keupayaan sosial-emosi

kanak-kanak, terutamanya dalam membentuk tingkah laku positif dan hubungan harmoni dengan rakan sebaya.

Kesimpulannya, pendekatan Islam dalam mendidik emosi kanak-kanak menekankan integrasi antara pendidikan akhlak, nilai-nilai keagamaan, dan pembangunan sosial-emosi. Pendekatan ini bukan sahaja membentuk individu yang stabil dari segi emosi, tetapi juga membina asas yang kukuh untuk perkembangan moral dan akhlak yang mulia.

KONSEP KECERDASAN EMOSI MENURUT DANIEL GOLEMAN

Kecerdasan emosi (*emotional intelligence*) merujuk kepada keupayaan seseorang untuk mengenali, memahami, mengawal dan mengekspresikan emosi diri serta membina hubungan yang sihat dengan orang lain. Konsep ini dipopularkan oleh Daniel Goleman melalui karyanya *Emotional intelligence: Why It Can Matter More Than IQ* (1995), di mana beliau berhujah bahawa kecerdasan emosi memainkan peranan yang lebih besar dalam menentukan kejayaan seseorang berbanding kecerdasan intelek (IQ) semata-mata. Menurut Goleman (1995, 1998), kecerdasan emosi terdiri daripada lima komponen utama:

1. Kesedaran Diri (*Self-Awareness*) – Keupayaan untuk mengenal pasti dan memahami emosi sendiri serta menyedari kesan emosi tersebut terhadap pemikiran dan tindakan.
2. Pengurusan Diri (*Self-Regulation*) – Keupayaan untuk mengawal emosi negatif dan bertindak balas secara konstruktif terhadap tekanan.
3. Motivasi Diri (*Self-Motivation*) – Keupayaan untuk mendorong diri ke arah matlamat serta menunjukkan daya tahan dan ketabahan.
4. Empati (*Empathy*) – Keupayaan untuk memahami dan merasai perasaan orang lain serta bertindak secara bertimbang rasa.
5. Kemahiran Sosial (*Social Skills*) – Kecekapan dalam menjalin dan mengekalkan hubungan, berkomunikasi dengan baik serta menyelesaikan konflik.

Goleman menegaskan bahawa individu yang mempunyai kecerdasan emosi yang tinggi lebih berupaya untuk menyesuaikan diri dalam pelbagai situasi sosial, membina hubungan yang kukuh dan membuat keputusan yang rasional. Dalam konteks pendidikan kanak-kanak, komponen-komponen ini amat penting kerana ia membentuk asas kepada kesejahteraan emosi, sosial dan sahsiah kanak-kanak.

Tahap Kecerdasan Emosi Kanak-Kanak

Kecerdasan emosi dalam kalangan kanak-kanak merangkumi kemampuan untuk memahami dan mengurus emosi, menyesuaikan diri dalam interaksi sosial, serta bertindak dengan empati dan kawalan diri. Kajian menunjukkan bahawa kecerdasan emosi lebih mempengaruhi kejayaan hidup individu berbanding IQ, dengan 80% kejayaan dikaitkan dengan aspek emosi, dan hanya 20% dengan kecerdasan intelek (Rosma Ayu Harun et al., 2016). Komponen kecerdasan emosi dalam kalangan kanak-kanak menurut model Goleman merangkumi:

1. Kebolehan Memahami Emosi Diri Sendiri
 - Mengenal pasti dan menamakan emosi
 - Memahami punca emosi
 - Membezakan antara emosi dan tindakan rasional
2. Kebolehan Mengurus Emosi
 - Menangani kekecewaan dan kemarahan secara berkesan
 - Mengurangkan tingkah laku agresif
 - Menyesuaikan diri dalam persekitaran sosial dan sekolah
3. Kebolehan Memanfaatkan Emosi
 - Menjadi lebih bertanggungjawab dan fokus terhadap tugas
 - Membuat keputusan secara rasional dan berdaya tahan
4. Empati (Kebolehan Membaca Emosi)
 - Meningkatkan kepekaan terhadap emosi orang lain
 - Menunjukkan respons yang sesuai terhadap perasaan orang lain
5. Kebolehan Mengurus Hubungan
 - Menyelesaikan konflik secara efektif
 - Menjalin hubungan yang harmoni
 - Meningkatkan kerjasama dan kemahiran sosial

Mok Soon Sang (2010) turut menjelaskan bahawa kecerdasan emosi ialah integrasi antara emosi dan kognitif yang memainkan peranan penting dalam pembentukan personaliti. Keupayaan ini penting dalam membimbing kanak-kanak agar dapat menghadapi cabaran kehidupan dengan kematangan emosi dan sahsiah yang seimbang.

Emosi Positif yang Perlu Diterapkan oleh Ibu Bapa

Emosi positif memainkan peranan penting dalam perkembangan kognitif, sosial dan spiritual kanak-kanak. Ibu bapa sebagai pendidik pertama dalam kehidupan anak-anak mempunyai tanggungjawab besar dalam menerapkan

nilai-nilai emosi positif sejak usia awal. Penerapan ini bukan sahaja membantu membentuk sahsiah dan keseimbangan emosi, tetapi juga menyumbang kepada motivasi pembelajaran dan pembentukan hubungan yang sihat.

1. Seronok dan Gembira

Emosi kegembiraan dan keseronokan mendorong kanak-kanak untuk lebih aktif belajar dan berinteraksi secara positif dengan persekitaran mereka. Cheah Chinn Chyr et al. (2024) menyatakan bahawa emosi positif seperti kegembiraan mampu meningkatkan daya tumpuan, minat serta prestasi akademik. Oleh itu, ibu bapa perlu mewujudkan suasana yang menyeronokkan dalam proses pembelajaran harian agar anak-anak merasa dihargai dan lebih bersemangat untuk mencuba perkara baharu.

2. Kasih Sayang

Kasih sayang merupakan asas kepada keseimbangan emosi kanak-kanak. Imam al-Ghazali menekankan bahawa pendekatan mendidik yang berasaskan kelembutan dan kasih sayang lebih berkesan daripada pendekatan kekerasan. Kajian oleh Rambe et al. (2024) menyokong pandangan ini apabila mendapati bahawa kanak-kanak yang dibesarkan dengan kasih sayang cenderung memiliki pemahaman moral dan spiritual yang lebih kukuh serta mempunyai ikatan emosi yang lebih rapat dengan ibu bapa. Melalui pujian, pelukan dan pengiktirafan, ibu bapa dapat membentuk hubungan emosi yang sihat dan stabil dengan anak-anak mereka.

3. Senyum

Senyuman adalah manifestasi emosi positif yang mudah dikenali dan diterima. Ia bukan sahaja mencerminkan suasana hati yang tenang dan mesra, tetapi turut memberi kesan fisiologi positif seperti mengurangkan tekanan dan meningkatkan daya tahan tubuh (Nurul Azmi 2021). Senyuman yang spontan dan ikhlas seperti senyuman bahagia, senyuman harapan dan senyuman malu berupaya membina suasana komunikasi yang menyenangkan antara ibu bapa dan anak-anak, serta memperkukuh hubungan emosi yang positif dalam keluarga.

4. Simpati

Simpati merujuk kepada keupayaan untuk merasa prihatin terhadap situasi atau kesusahan yang dialami orang lain. Ia merupakan peringkat awal dalam perkembangan empati dan sangat penting untuk membentuk perasaan timbang rasa dalam kalangan kanak-kanak. Simpati bukan hanya respons emosi, tetapi merupakan satu bentuk pendidikan emosi yang memperkenalkan anak kepada makna kepedulian dan solidariti. Ibu bapa

boleh membimbing anak-anak memahami maksud simpati melalui penceritaan, contoh teladan, dan dorongan untuk bertindak secara belas kasihan terhadap orang lain.

5. Empati

Empati ialah kemampuan untuk memahami dan merasai perasaan orang lain serta bertindak berdasarkan kefahaman tersebut. Ia merupakan salah satu komponen utama dalam kecerdasan emosi menurut Goleman dan dianggap sebagai asas kepada hubungan sosial yang harmoni (Mok Soon Sang, 2010). Empati perlu diterapkan oleh ibu bapa sejak awal kerana ia membentuk kepekaan sosial anak terhadap keperluan, perasaan dan pandangan orang lain. Kanak-kanak yang memiliki empati yang tinggi akan lebih mudah menyesuaikan diri dalam komuniti, bertindak secara proaktif dalam membantu dan lebih peka terhadap keadilan serta nilai moral.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan pendekatan kuantitatif melalui kaedah tinjauan untuk menjawab persoalan kajian yang telah ditetapkan. Pendekatan ini dipilih bagi memperoleh data secara langsung daripada responden serta membolehkan analisis deskriptif dilakukan terhadap fenomena yang dikaji. Sampel kajian terdiri daripada ibu bapa atau penjaga kepada murid-murid di Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu, Kelantan. Pengkaji telah menggunakan teknik pensampelan mudah (*convenience sampling*) dalam pemilihan responden. Sekolah ini dipilih kerana ia mempunyai murid yang berada dalam lingkungan umur kanak-kanak, iaitu dari lima hingga dua belas tahun, merangkumi pelajar prasekolah dan sekolah rendah. Seramai 152 responden telah terlibat dalam kajian ini, mewakili populasi ibu bapa seramai 250 orang di sekolah berkenaan. Jumlah sampel ini dianggap memadai berdasarkan rujukan kepada Jadual Krejcie dan Morgan yang menetapkan bilangan minimum responden bagi populasi kecil. Maklumat populasi diperoleh melalui pentadbiran sekolah secara rasmi.

Pengumpulan data dilakukan melalui borang soal selidik yang diedarkan secara talian menggunakan platform Google Form. Tempoh edaran adalah selama 10 hari, bermula pada 15 Disember 2024 hingga 24 Disember 2024. Edaran borang ini dibantu oleh guru-guru sekolah yang menyampaikan pautan kepada ibu bapa. Penyertaan responden adalah secara sukarela dan tanpa paksaan. Instrumen utama kajian ialah borang soal selidik yang dibina berdasarkan konsep kecerdasan emosi yang dikemukakan oleh Daniel Goleman (1995), yang merangkumi lima komponen utama iaitu:

- (i) Kesedaran diri,
- (ii) Pengurusan emosi,
- (iii) Motivasi diri,
- (iv) Empati, dan
- (v) Kemahiran sosial.

Di samping itu, pembinaan soalan turut mengambil kira elemen daripada kajian Nancy Eisenberg dan Paul H. Mussen (1989) berkaitan hubungan antara emosi dan tingkah laku prososial, khususnya dalam konteks pergaulan dalam keluarga. Instrumen soal selidik ini telah disemak oleh panel pakar bagi memastikan kesahannya sebelum diedarkan kepada responden. Borang soal selidik terdiri daripada empat bahagian berikut:

- Bahagian A: Profil Demografi Responden
Mengandungi maklumat asas seperti jantina, umur, status perkahwinan, bilangan anak dan umur anak.
- Bahagian B: Emosi Positif Kanak-Kanak
Mengukur tahap pengetahuan ibu bapa mengenai jenis-jenis emosi positif yang perlu diterapkan kepada anak-anak.
- Bahagian C: Konsep Kecerdasan Emosi menurut Goleman
Menilai kefahaman ibu bapa terhadap komponen kecerdasan emosi dan kaitannya dengan pembentukan emosi anak.
- Bahagian D: Strategi Pembentukan Emosi Positif
Menganalisis strategi yang digunakan oleh ibu bapa dalam membentuk emosi positif anak-anak berdasarkan pengalaman dan amalan mereka.

Data dianalisis menggunakan perisian IBM SPSS versi 30. Analisis dilakukan secara deskriptif dengan menggunakan kaedah statistik seperti taburan kekerapan dan peratusan. Analisis ini bertujuan untuk meneliti latar belakang responden serta mengenal pasti strategi pembentukan emosi positif yang diamalkan oleh ibu bapa di Sekolah Kebangsaan Melor. Proses analisis dimulakan setelah semua borang soal selidik diperoleh daripada responden.

HASIL KAJIAN & PERBINCANGAN

Analisis Demografi Responden

Responden kajian terdiri daripada kalangan ibu bapa pelajar di Sekolah Kebangsaan Melor, Kota Bharu, Kelantan. Mereka merupakan golongan dari pelbagai lapisan dari sudut umur, status dan umur anak dan bilangan anak. Seramai 152 orang telah menjawab borang soal selidik yang telah

diedarkan. Bahagian demografi diletakkan pada bahagian A dalam borang soal selidik yang disediakan dalam bentuk “*google form*” yang diedarkan secara dalam talian. Jadual 1 menjelaskan taburan demografi responden.

Jadual 1: Taburan demografi responden

Item	Demografi	Bil.	Peratus	
A1	Jantina	Lelaki	40	26.3
		Perempuan	112	73.7
	Umur	25-29 Tahun	5	3.3
		30-34 Tahun	34	22.4
35-39 Tahun		39	25.7	
40-44 Tahun		30	19.7	
A2	Status	45-49 Tahun	21	13.8
		Lain-lain	23	15.1
		Berkahwin	144	94.7
		Bercerai	3	2
		Ibu Tunggal	2	1.3
		Bapa Tunggal	0	0
		Penjaga	3	2
A3	Bilangan anak	Lain-lain	0	0
		1 Orang	20	13.2
		2 Orang	23	15.1
		3 Orang	37	24.3
		4 Orang	33	21.7
		5 Orang	25	16.4
		6 Orang	7	4.6
A4	Lain-lain	7	4.6	

Sumber: Soal Seldik (2024)

Daripada keseluruhan responden, majoriti adalah perempuan iaitu seramai 112 orang (73.7%) manakala selebihnya adalah lelaki seramai 40 orang (26.3%). Ini menunjukkan penglibatan ibu dalam kajian ini adalah lebih tinggi berbanding bapa, yang mungkin menggambarkan kecenderungan ibu untuk lebih aktif dalam urusan pendidikan dan perkembangan anak-anak. Dari segi taburan umur, responden yang paling ramai adalah dalam lingkungan umur 35 hingga 39 tahun iaitu seramai 39 orang (25.7%). Ini diikuti oleh kumpulan umur 30–34 tahun (22.4%) dan

40–44 tahun (19.7%). Kumpulan umur yang paling kecil ialah 25–29 tahun dengan hanya 5 orang (3.3%). Taburan ini menunjukkan bahawa majoriti responden berada dalam fasa pertengahan dewasa, iaitu peringkat umur yang lazimnya aktif dalam menguruskan hal-hal pendidikan anak-anak.

Majoriti besar responden berstatus berkahwin iaitu seramai 144 orang (94.7%), manakala responden yang berstatus bercerai, ibu tunggal dan penjaga masing-masing mencatatkan jumlah yang kecil iaitu di bawah 3%. Tiada responden yang berstatus bapa tunggal. Ini menunjukkan bahawa responden dalam kajian ini secara amnya datang daripada latar belakang keluarga yang stabil, yang memberi implikasi positif terhadap peranan mereka dalam pembentukan emosi anak-anak. Daripada aspek bilangan anak, seramai 37 orang responden (24.3%) mempunyai tiga orang anak, menjadikannya kategori paling dominan. Ini diikuti oleh mereka yang mempunyai empat orang anak (21.7%) dan dua orang anak (15.1%). Hanya 13.2% responden mempunyai seorang anak. Jumlah ini menunjukkan bahawa kebanyakan keluarga responden terdiri daripada keluarga bersaiz sederhana, yang secara teorinya mampu memberi tumpuan dan perhatian kepada perkembangan emosi anak-anak secara lebih seimbang.

Secara keseluruhan, dapatan demografi menunjukkan bahawa majoriti responden adalah ibu berusia 30 hingga 44 tahun yang sudah berkahwin dan mempunyai dua hingga empat orang anak. Profil demografi ini memberi gambaran bahawa mereka berada dalam posisi yang sesuai untuk memberikan maklum balas berkaitan strategi pembentukan emosi positif dalam kalangan anak-anak, sesuai dengan pengalaman keibubapaan yang mereka miliki.

Analisis Emosi Positif Kanak-Kanak yang Perlu Diterapkan oleh Ibu Bapa

Bahagian ini menganalisis emosi positif kanak-kanak yang perlu diterapkan oleh ibu bapa. Jadual 2 di bawah menunjukkan hasil dapatan daripada 15 item soal selidik yang berkaitan dengan emosi positif yang perlu diterapkan oleh ibu bapa terhadap anak-anak. Item-item ini mengukur persepsi ibu bapa terhadap keperluan emosi seperti kasih sayang, keseronokan, empati, ketawa, minat dan ekspresi gembira dalam kalangan anak-anak mereka.

Jadual 2: Emosi Positif Kanak-Kanak yang Perlu Diterapkan oleh Ibu Bapa

Bil.	Perkara	STS	TS	KS	S	SS	Min
1.	Anak saya perlu merasakan keseronokan	1 0.7%	0	0	66 43.4%	85 55.9%	4.54

2.	Anak saya sentiasa menunjukkan rasa seronok	0	4	14	83	51	4.19
			2.6%	9.2%	54.6%	33.6%	
3.	Saya merasakan kasih sayang perlu diberikan kepada anak saya	0	0	0	43	109	4.72
					28.3%	71.7%	
4.	Saya sentiasa memberikan kasih sayang kepada anak saya	0	0	2	39	111	4.72
				1.3%	25.7%	73.0%	
5.	Anak saya menunjukkan rasa kasih dan sayang kepada saya	0	0	2	48	102	4.66
				1.3%	31.6%	67.1%	
6.	Anak saya perlu menonjolkan perasaan teruja ketika bertemu dengan saya	0	1	5	67	79	4.47
			0.7%	3.3%	44.1%	52.0%	
7.	Anak saya sentiasa menunjukkan rasa teruja terhadap sesuatu perkara yang baru ditemuinya	0	1	3	70	78	4.48
			0.7%	2.0%	46.1%	51.3%	
8.	Anak saya perlu menunjukkan ekspresi gembiranya	0	2	5	72	73	4.42
			1.3%	3.3%	47.4%	48.0%	
9.	Anak saya sentiasa tersenyum	0	2	22	78	50	4.16
			1.3%	14.5%	51.3%	32.9%	
10.	Anak saya perlu menunjukkan rasa minatnya terhadap sesuatu perkara	0	3	4	76	69	4.39
			2.0%	2.6%	50.0%	45.4%	
11.	Anak saya ada menunjukkan minat terhadap perkara-perkara baru yang ditemuinya	0	0	8	72	72	4.42
				5.3%	47.4%	47.4%	
12.	Anak saya perlu mempunyai rasa simpati dan empati	0	1	4	68	79	4.48
			0.7%	2.6%	44.7%	52.0%	
13.	Anak saya ada menunjukkan rasa empati terhadap kesedihan yang dialami oleh orang lain	0	0	1	94	57	4.37
				.7%	61.8%	37.5%	
14.	Anak saya perlu menonjolkan rasa bahagiannya	0	2	10	69	71	4.38
			1.3%	6.6%	45.4%	46.7%	
15.	Anak saya sentiasa ketawa	1	5	27	83	36	3.97
		0.7%	3.3%	17.8%	54.6%	23.7%	

Sumber: Soal Selidik (2024)

Secara keseluruhan, hasil kajian menunjukkan bahawa tahap kesedaran ibu bapa di Sekolah Kebangsaan Melor terhadap kepentingan emosi positif dalam pembangunan anak-anak berada pada tahap yang tinggi. Dapatan

menunjukkan nilai min yang tinggi dalam majoriti item, khususnya yang berkaitan dengan kasih sayang, keseronokan, keterujaan, empati dan ekspresi emosi. Keadaan ini mencerminkan pemahaman ibu bapa bahawa keseimbangan emosi adalah tunjang utama dalam membentuk peribadi, sahsiah dan keupayaan sosial anak-anak mereka.

Salah satu emosi yang paling ditekankan oleh ibu bapa ialah kasih sayang, seperti yang ditunjukkan oleh nilai min tertinggi pada dua item utama: “Saya merasakan kasih sayang perlu diberikan kepada anak saya” dan “Saya sentiasa memberikan kasih sayang kepada anak saya”, masing-masing mencatatkan skor purata min = 4.72. Ini menunjukkan bahawa ibu bapa bukan sahaja mengiktiraf kepentingan kasih sayang, malah mengamalkannya secara konsisten dalam kehidupan harian. Tambahan lagi, sokongan turut datang daripada item “Anak saya menunjukkan rasa kasih dan sayang kepada saya” (min = 4.66), yang mengesahkan bahawa kasih sayang yang diberikan turut dibalas oleh anak-anak. Fenomena ini bertepatan dengan prinsip psikologi perkembangan bahawa persekitaran emosi yang stabil dan menyokong akan mendorong tingkah laku positif dalam kalangan kanak-kanak (Eisenberg & Mussen, 1989).

Selain itu, ibu bapa juga mengiktiraf pentingnya emosi keseronokan dan keterujaan dalam pembentukan peribadi anak-anak. Contohnya, item “Anak saya perlu merasakan keseronokan” mencatatkan min = 4.54, dan “Anak saya sentiasa menunjukkan rasa teruja terhadap sesuatu perkara yang baru ditemuinya” pula mencatatkan min = 4.48. Ini menunjukkan bahawa ibu bapa memahami bahawa keseronokan bukan sekadar hiburan, tetapi satu bentuk motivasi emosi yang mendorong pembelajaran dan perkembangan kognitif (Fredrickson, 2001). Persekitaran yang membenarkan anak merasa seronok dan teruja akan membuka peluang kepada kanak-kanak untuk berfikir secara kreatif, bereksplorasi dan belajar dengan lebih berkesan.

Sementara itu, elemen empati dan simpati turut mendapat perhatian. Item “Anak saya perlu mempunyai rasa simpati dan empati” mencatatkan min = 4.48, manakala “Anak saya ada menunjukkan rasa empati terhadap kesedihan yang dialami oleh orang lain” mencatatkan min = 4.37. Ini mencerminkan tahap kesedaran ibu bapa terhadap pentingnya mendidik anak supaya peka terhadap perasaan dan pengalaman orang lain, yang merupakan asas kepada pembangunan akhlak dan hubungan sosial. Goleman (1995) menegaskan bahawa empati merupakan satu daripada lima komponen utama kecerdasan emosi dan memainkan peranan penting dalam membina interaksi sosial yang positif.

Walaupun item “Anak saya sentiasa ketawa” mencatatkan min yang paling rendah (3.97), ia masih berada dalam julat yang tinggi berdasarkan skala Likert lima mata. Majoriti responden menyatakan persetujuan bahawa ketawa adalah sebahagian daripada ekspresi emosi yang perlu dibenarkan

dan digalakkan dalam diri anak-anak. Ini menunjukkan bahawa walaupun ketawa dianggap sebagai ekspresi emosi yang lebih spontan dan kontekstual, ia tetap dianggap penting dalam mewujudkan keseimbangan emosi.

Secara keseluruhannya, dapatan ini membuktikan bahawa ibu bapa memahami dengan jelas keperluan untuk menerapkan pelbagai bentuk emosi positif dalam kehidupan anak-anak mereka. Emosi seperti kasih sayang, keseronokan, keterujaan dan empati bukan sahaja membantu pembentukan sahsiah dan jati diri, malah berperanan sebagai pelengkap kepada pembangunan intelektual dan sosial kanak-kanak. Seperti yang ditegaskan oleh Mok Soon Sang (2010), emosi yang terbina sejak awal kehidupan akan mempengaruhi tingkah laku dan perwatakan individu dalam jangka panjang. Oleh itu, pendekatan ibu bapa yang responsif terhadap keperluan emosi anak-anak ini wajar diteruskan dan diperkuatkan.

Analisis Konsep Kecerdasan Emosi Daniel Goleman Dalam Pembentukan Emosi Positif Kanak-Kanak

Bahagian ini menganalisis aspek emosi positif kanak-kanak seperti yang dilaporkan oleh ibu bapa. Jadual 3 di bawah menunjukkan dapatan daripada 15 item soal selidik yang direka untuk menilai kebolehan emosi dan sosial anak-anak seperti kemampuan mengawal perasaan, menunjukkan empati, berinteraksi dengan rakan sebaya, dan menyampaikan perasaan kepada ibu bapa.

Jadual 3: Analisis Konsep Kecerdasan Emosi Daniel Goleman dalam Pembentukan Emosi Positif Kanak-Kanak

Bil.	Item	STS	TS	KS	S	SS	Min
1.	Anak saya memberitahu kepada saya sekiranya dia sedang sedih	0	2 1.3%	12 7.9%	89 58.6%	49 32.2%	4.22
2.	Anak saya memberitahu kepada saya sekiranya dia merasa marah	0	5 3.3%	10 6.6%	96 63.2%	41 27.0%	4.14
3.	Anak saya dapat mengawal emosi marah	0	3 2.0%	28 18.4%	101 66.4%	20 13.2%	3.91
4.	Anak saya dapat mengurus perasaan sedih	1 0.7%	4 2.6%	20 13.2%	104 68.4%	23 15.1%	3.95
5.	Anak saya dapat mengawal rasa kecewa	0	2 1.3%	21 13.8%	109 71.7%	20 13.2%	3.97
6.	Anak saya mampu menerima teguran	0	2 1.3%	9 5.9%	99 65.1	42 27.6%	4.19

7.	Anak saya cekap mendengar kata orang lain	3 2.0%	5 3.3%	23 15.1%	87 57.2%	34 22.4%	3.95
8.	Anak saya mampu memahami perasaan ibu bapanya	0	1 0.7%	9 5.9%	99 65.1%	43 28.3%	4.21
9.	Anak saya mempunyai sikap bertimbang rasa atau empati	0	2 1.3%	3 2.0%	99 65.1%	48 31.6%	4.27
10.	Anak saya tidak berputus asa apabila mengalami kegagalan?	0	2 1.3%	14 9.2%	94 61.8%	42 27.6%	4.16
11.	Anak saya mampu melakukan aktiviti mengikut jadual	0	3 2.0%	20 13.2%	95 62.5%	34 22.4%	4.05
12.	Anak saya sentiasa menyiapkan tugasannya	0	2 1.3%	18 11.8%	97 63.8%	35 23.0%	4.09
13.	Anak saya seorang yang mudah bergaul	0	2 1.3%	14 9.2%	95 62.5%	41 27.0%	4.15
14.	Anak saya mempunyai kawan rapat	0	2 1.3%	7 4.6%	93 61.2%	50 32.9%	4.26
15.	Anak saya suka membantu orang lain	0	0	4 2.6%	104 68.4%	44 28.9%	4.26

Sumber: Soal Selidik (2024)

Secara keseluruhan, dapatan kajian menunjukkan bahawa majoriti kanak-kanak yang dikaji memiliki tahap kecerdasan emosi yang baik seperti yang diperhatikan oleh ibu bapa mereka. Ini merangkumi kemampuan memahami emosi diri, mengawal perasaan, menunjukkan empati serta menjalin hubungan sosial yang sihat. Kesedaran ibu bapa terhadap kepentingan pembangunan emosi ini turut mencerminkan keberkesanan strategi keibubapaan dalam membentuk sahsiah dan kesejahteraan psikologi anak-anak.

Antara dimensi utama dalam model kecerdasan emosi Daniel Goleman ialah empati, yang jelas ditunjukkan melalui sokongan terhadap pernyataan seperti “Anak saya mempunyai sikap bertimbang rasa atau empati” (min = 4.27) dan “Anak saya mampu memahami perasaan ibu bapanya” (min = 4.21). Ini menunjukkan bahawa kanak-kanak bukan sahaja mampu memahami emosi orang lain, malah mempunyai sensitiviti terhadap perasaan ahli keluarga. Perkara ini penting kerana empati merupakan asas kepada pembentukan tingkah laku prososial seperti tolong-menolong dan bertolak ansur (Eisenberg & Mussen, 1989).

Dalam aspek kemahiran sosial, dapatan turut menunjukkan bahawa kanak-kanak mampu membina hubungan yang baik dengan rakan sebaya, sebagaimana dinyatakan dalam item “Anak saya mempunyai kawan rapat”

(min = 4.26) dan “Anak saya suka membantu orang lain” (min = 4.26). Kanak-kanak yang mempunyai kemahiran sosial yang baik dapat mengurus interaksi sosial, menyelesaikan konflik dan menunjukkan kerjasama dalam pelbagai situasi. Ini selaras dengan komponen kelima dalam model Goleman, iaitu kecekapan dalam mengurus hubungan sosial.

Dari segi kesedaran diri dan pengurusan emosi, responden juga menunjukkan penilaian positif terhadap keupayaan anak untuk menyatakan dan mengurus perasaan. Contohnya, dalam item “Anak saya memberitahu kepada saya sekiranya dia sedang sedih” (min = 4.22), ibu bapa mengesahkan bahawa anak-anak mereka mampu meluahkan emosi secara terbuka, menandakan tahap kesedaran emosi yang tinggi. Ini adalah prasyarat penting dalam membina pengurusan emosi yang sihat. Bagaimanapun, dalam aspek mengawal emosi negatif, seperti yang ditunjukkan oleh item “Anak saya dapat mengawal emosi marah” (min = 3.91), skor adalah sedikit lebih rendah, menggambarkan bahawa komponen ini masih mencabar bagi sesetengah kanak-kanak dan memerlukan pemantauan serta bimbingan yang berterusan daripada ibu bapa.

Selain itu, aspek motivasi diri turut dicerminkan dalam pernyataan seperti “Anak saya tidak berputus asa apabila mengalami kegagalan” (min = 4.16), yang menunjukkan bahawa ibu bapa menilai anak-anak mereka sebagai individu yang berdaya tahan dan mampu mengurus kegagalan secara konstruktif. Sikap ini sangat penting dalam membentuk daya usaha dan kematangan dalam menghadapi cabaran.

Keseluruhannya, dapatan ini menunjukkan bahawa ibu bapa melihat anak-anak mereka memiliki keupayaan yang seimbang dalam semua lima komponen kecerdasan emosi seperti yang dihuraikan oleh Goleman (1995). Persekitaran keluarga yang menyokong, hubungan komunikasi yang terbuka, serta penglibatan ibu bapa dalam kehidupan emosi anak-anak terbukti sebagai faktor penting dalam perkembangan kecerdasan emosi tersebut. Hal ini turut disokong oleh Mok (2010), yang menekankan bahawa emosi kanak-kanak dipengaruhi secara langsung oleh gaya keibubapaan dan interaksi yang berlaku dalam keluarga.

Dengan itu, kajian ini mengesahkan bahawa penerapan konsep kecerdasan emosi bukan sahaja berlaku secara tidak langsung, malah disadari, difahami dan diusahakan secara aktif oleh ibu bapa dalam kehidupan seharian mereka bersama anak-anak. Ini merupakan asas yang kukuh bagi pembinaan individu yang seimbang dari segi emosi, sosial dan sahsiah pada masa hadapan.

Analisis Strategi Ibu Bapa dalam Pembentukan Emosi Positif Kanak-Kanak

Bahagian ini menganalisis strategi ibu bapa dalam pembentukan emosi positif kanak-kanak. Jadual 4 di bawah menunjukkan dapatan daripada 15 item soal selidik yang menilai pendekatan seperti penjelasan, pujukan lisan, hukuman, tugas, pujian dan ganjaran. Dapatan menunjukkan kebanyakan ibu bapa bersetuju bahawa pendekatan-pendekatan ini membantu membentuk emosi positif anak, dengan skor min melebihi 4.00 bagi hampir semua item.

Jadual 4: Strategi Ibu Bapa dalam Pembentukan Emosi Positif Kanak-Kanak

Bil.	Item	STS	TS	KS	S	SS	Min
1.	Saya sentiasa memberikan penjelasan kepada anak saya mengenai sesuatu perkara yang berlaku?	0	1 0.7%	2 1.3 %	77 50.7%	72 47.4%	4.45
2.	Penjelasan yang baik mampu menenangkan anak saya	0	0	1 .7%	75 49.3%	76 50.0%	4.49
3.	Saya memberikan alasan atau sebab kepada anak saya untuk mengawal tindakannya	0	1 0.7%	1 .7%	81 53.3%	69 45.4%	4.43
4.	Saya menyatakan alasan dengan baik untuk memberikan kefahaman kepada anak saya	0	0	1 .7%	79 52.0%	72 47.4%	4.47
5.	Saya menggunakan pujukan lisan untuk mengawal emosi marah anak saya	0	0	3 2.0%	80 52.6%	69 45.4%	4.43
6.	Saya menggunakan pujukan lisan untuk mengawal emosi sedih atau kecewa anak saya	0	1 0.7%	5 3.3%	75 49.3%	71 46.7%	4.42
7.	Pujukan lisan mampu melahirkan emosi positif kepada anak saya	0	1 0.7%	3 2.0%	81 53.3%	67 44.1%	4.41
8.	Saya memberikan hukuman kepada anak saya sekiranya melakukan kesilapan	2 1.3 %	3 2.0 %	21 13.8 %	92 60.5 %	34 22.4 %	4.01
9.	Hukuman yang diberikan mampu menyedarkan anak saya	1 0.7 %	2 1.3 %	14 9.2 %	96 63.2 %	39 25.7 %	4.12

10.	Saya telah memberikan tugas dan tanggungjawab kepada anak saya	0	2	4	100	46	4.25
			1.3%	2.6%	65.8%	30.3%	
11.	Tugas tersebut memberikan kegembiraan kepada anak saya	0	1	23	93	35	4.07
			0.7%	15.1%	61.2%	23.0%	
12.	Saya sentiasa memberikan pujian kepada anak saya	0	0	6	81	65	4.39
				3.9%	53.3%	42.8%	
13.	Setiap pujian mampu membentuk emosi positif dalam diri anak saya	0	0	4	79	69	4.43
				2.6%	52.0%	45.4%	
14.	Saya memberikan ganjaran kepada anak saya apabila mengikut arahan	0	1	29	67	55	4.16
			0.7%	19.1%	44.1%	36.2%	
15.	Setiap ganjaran yang diberikan mampu membentuk emosi positif dalam diri anak saya	0	0	12	77	63	4.34
				7.9%	50.7%	41.4%	

Sumber: Soal Selidik (2024)

Dapatan kajian secara keseluruhan menunjukkan bahawa ibu bapa di Sekolah Kebangsaan Melor mempunyai tahap kesedaran yang tinggi terhadap kepentingan menerapkan strategi yang sesuai dalam membentuk emosi positif anak-anak. Ini dapat dilihat menerusi skor min yang konsisten tinggi bagi hampir semua item dalam Jadual 4, menunjukkan bahawa pendekatan keibubapaan yang diamalkan bersifat menyokong (*supportive*), mendidik, dan membina, sejajar dengan teori perkembangan emosi dan kecerdasan emosi kanak-kanak.

Antara strategi paling dominan yang digunakan oleh ibu bapa ialah penjelasan dan komunikasi berhemah, seperti yang disokong oleh item “Penjelasan yang baik mampu menenangkan anak saya” (min = 4.49) dan “Saya sentiasa memberikan penjelasan kepada anak saya mengenai sesuatu perkara yang berlaku” (min = 4.45). Ini menunjukkan bahawa ibu bapa cenderung mengamalkan pendekatan rasional dalam menangani tingkah laku anak, dengan memberi penerangan yang jelas bagi membantu anak memahami situasi dan mengurus perasaan mereka dengan lebih baik. Pendekatan ini selaras dengan dapatan sebelumnya (Jadual 3), yang menunjukkan anak-anak dapat menyatakan kesedihan dan mengurus kekecewaan dengan sokongan ibu bapa. Maka, strategi komunikasi yang terbuka dilihat menyumbang secara langsung kepada pembentukan kematangan emosi.

Dalam masa yang sama, penggunaan pujukan lisan sebagai strategi kawalan emosi juga merupakan satu elemen penting yang dipraktikkan secara meluas. Item “Saya menggunakan pujukan lisan untuk mengawal

emosi marah anak saya” dan “Pujukan lisan mampu melahirkan emosi positif kepada anak saya”, masing-masing mencatatkan min tinggi melebihi 4.40. Ini menunjukkan ibu bapa lebih cenderung menggunakan kata-kata yang menyenangkan sebagai alat untuk menenangkan emosi anak, berbanding pendekatan autoritatif atau hukuman. Ia memperlihatkan penerapan unsur kasih sayang dan keprihatinan, yang terbukti secara teori dapat meningkatkan kestabilan emosi kanak-kanak (Goleman, 1995).

Selain komunikasi, ganjaran dan pujian turut dikenal pasti sebagai antara strategi penting dalam menyokong pembangunan emosi positif. Item “Setiap pujian mampu membentuk emosi positif dalam diri anak saya” (min = 4.43) menunjukkan keyakinan ibu bapa terhadap kesan langsung pujian terhadap emosi dan tingkah laku anak. Pujian mampu meningkatkan motivasi dalaman, harga diri dan dorongan untuk mengulangi tingkah laku positif, khususnya dalam fasa perkembangan awal kanak-kanak. Ini konsisten dengan prinsip pembelajaran sosial dan juga kerangka motivasi berasaskan emosi (Najat, 2008), bahawa penghargaan emosi mampu mencetuskan motivasi berkesinambungan.

Dalam masa yang sama, hukuman masih digunakan sebagai strategi oleh sesetengah ibu bapa, seperti yang tercermin dalam item “Saya memberikan hukuman kepada anak saya sekiranya melakukan kesilapan” (min = 4.01). Walaupun ini merupakan nilai min yang paling rendah dalam jadual, ia masih dalam kategori tinggi (> 4.00), menunjukkan bahawa hukuman dianggap sebagai mekanisme pengajaran yang masih relevan tetapi digunakan secara terkawal. Ibu bapa tidak menolak kepentingan memberi kesedaran melalui hukuman, tetapi tidak menggunakan pendekatan keras atau fizikal. Ini memperlihatkan keseimbangan antara ketegasan dan kasih sayang dalam disiplin keibubapaan.

Akhir sekali, strategi seperti memberikan tugas dan tanggungjawab turut menunjukkan nilai positif dalam pembentukan emosi anak. Ibu bapa mempercayai bahawa anak-anak yang diberikan tanggungjawab akan lebih seronok, rasa dihargai dan memiliki keyakinan diri. Hal ini terbukti apabila item seperti “Saya telah memberikan tugas dan tanggungjawab kepada anak saya” mencatat min = 4.25, menandakan penerimaan ibu bapa terhadap strategi membentuk disiplin dan kematangan emosi melalui latihan tanggungjawab secara progresif.

Secara keseluruhan, strategi-strategi yang digunakan oleh ibu bapa mencerminkan pendekatan yang menyeluruh – bukan sahaja fokus kepada pembetulan tingkah laku, tetapi juga kepada pengurusan emosi, motivasi dalaman dan hubungan interpersonal. Dapatan ini menyokong model pembentukan kecerdasan emosi yang berkesan, selaras dengan kerangka Daniel Goleman serta prinsip psikologi Islam yang menekankan keseimbangan antara emosi, akal dan spiritual.

KESIMPULAN

Strategi merupakan satu perkara yang penting yang bertindak sebagai kunci utama untuk memastikan sesuatu perkara dapat dicapai. Ibu bapa perlulah bertindak bijak dalam mengatur strategi atau kaedah yang tepat dan perlulah sentiasa berusaha untuk membantu anak-anak mereka membentuk perkembangan dari aspek emosi, sosial, mental, kognitif, fizikal dan spiritual agar anak-anak mampu menyesuaikan diri mereka dalam pelbagai situasi mendatang. Perkembangan yang baik dari pelbagai sudut mampu melahirkan kanak-kanak yang berperwatakan dan berperibadi baik serta berakhlak mulia. Keterlibatan ibu bapa dalam hal ini dilihat sangat berkait rapat kerana kanak-kanak merupakan individu yang mudah dipengaruhi oleh persekitaran mereka serta bersifat cenderung untuk menerima apa sahaja bentuk pendidikan yang diterapkan kepada mereka. Oleh itu, ibu bapa yang mampu mengawal dan memberi didikan yang baik kepada mereka dipercayai akan memberikan rasa kasih sayang dan rasa selamat kepada anak-anak mereka.

Kesimpulannya, penggunaan strategi yang berkesan untuk membentuk emosi yang positif dalam kalangan kanak-kanak mampu melahirkan kanak-kanak yang mempunyai sifat-sifat positif dalam diri mereka seperti sifat simpati dan empati, tidak mudah berputus asa, memahami perasaan orang lain, mampu mendengar arahan dan nasihat orang lain dan sebagainya. Majoriti ibu bapa di Sekolah Kebangsaan Melor juga dilihat tergolong dalam kalangan individu yang sangat cakna terhadap kecerdasan emosi anak-anak mereka yang masih berusia kanak-kanak ini dan mereka juga mampu menilai tingkah laku anak-anak dengan sangat baik. Hasil kajian juga mencatatkan nilai yang tinggi bagi setiap item iaitu melebihi min= 3.50 dan kebanyakannya adalah bernilai min=4.00 ke atas serta ibu bapa di kawasan kajian dilihat telah menggunakan pelbagai strategi dalam pembentukan emosi kanak-kanak sehingga anak-anak mereka mampu mencapai kecerdasan emosi yang baik. Walau bagaimanapun, ibu bapa diingatkan bahawa mereka boleh menggunakan pelbagai cara yang lain seperti meluangkan masa untuk anak-anak, sentiasa menunjukkan betapa mereka menyayangi anak-anak mereka, menjadi teladan yang baik kepada anak-anak dan menghargai kebaikan yang dilakukan oleh anak-anak dalam usaha mereka membentuk emosi yang positif dalam kalangan anak-anak mereka.

KONFLIK KEPENTINGAN

Penulis mengisytiharkan tiada konflik kepentingan.

PENGHARGAAN

Penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada ibu bapa yang sudi menjawab soal selidik bagi menjayakan kajian ini.

SUMBANGAN PENULIS

Nur Asilah Azizi bertanggungjawab merangka idea asal kajian, reka bentuk metodologi dan penulisan draf awal artikel. Abu Dardaa Mohamad membuat semakan literatur, suntingan kandungan dan penyeliaan keseluruhan penulisan artikel. Semua penulis telah menyemak dan meluluskan versi akhir artikel ini.

RUJUKAN

- Cheah Chinn Chyr et al. 2024. The Effect of Positive Emotions on Early Childhood Learning Motivation. *International Journal of Educational Psychology*, 13(1), 22–34.
- Eisenberg, N., & Mussen, P. H. 1989. *The Roots of Prosocial Behavior in Children*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fredrickson, B. L. 2001. The Role of Positive Emotions in Positive Psychology. *American Psychologist* 56(3): 218-226.
- Goleman, D. 1995. *Emotional intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York: Bantam Books.
- Goleman, D. 1998. *Working with Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Gumiandari, S., Selamat, S., & Nafi'a, I. 2021. Children's Social and Emotional Development in Islamic Perspective. *Journal of Islam and Science*, 8(1), 18–28. <https://doi.org/10.24252/jis.v8i1.18863>
- Hikmah, N. 2024. Early Childhood Social and Emotional Development in Islamic Education. *Edukasi Islami: Jurnal Pendidikan Islam*, 13(1). <https://doi.org/10.30868/ei.v13i01.6330>
- Mok Soon Sang. 2010. *Kompetensi Kecerdasan Emosi*. Ipoh: Penerbitan Multimedia Sdn.Bhd.
- Najat, Muhammad ‘Ustman. 2008. *Psikologi Rasulullah S.A.W*. Kuala Lumpur: Darul Nu’man.
- Nancy Eisenberg, Paul H. Mussen. 1989. *The Roots of Prosocial Behavior in Children*. New York. Cambridge University Press.

- Nurul Azmi. 2021. Perilaku senyum untuk membangun self concept. *Indonesian Journal of Islamic Counseling* 3(2), 92-97. <https://doi.org/10.35905/ijic.v3i2.6459>
- Rambe, A. A., Pratiwi, D. M., & Lubis, S. A. 2024. The Role of Parental Love in Character Building of Early Childhood. *Journal of Islamic Education and Family Studies*, 5(2), 45–58.
- Rosma Ayu Harun, Siti Salina Md Samuri & Noor Shah Saad. 2016. Penerapan Kecerdasan Emosi dalam Pendidikan Awal Kanak-Kanak. *Jurnal Pendidikan Awal Kanak-Kanak Kebangsaan*, 5, 15–24.
- Siti Azura Bahadin, Siti Rozaina Kamsani, Azmi Shaari, Daisy Jane C. 2018. *Pengantar Psikologi*. Sintok: UUM Press.
- Solihin, M., Narti, W., & Tania, L. 2023. A Clinical Psychology Examination of the Integration of Islamic Values and Socio-Emotional Development in Early Childhood. Proceedings of the International Conference on Education, Society and Humanity, 1(1), 1665–1670. <https://ejournal.unuja.ac.id/index.php/icesh/article/view/10459>

SENARAI PENGARANG

Nor Asilah Azizi (Penulis penghubung)*
Pelajar
Pusat Kajian Dakwah dan Kepimpinan,
Fakulti Pengajian Islam,
Universiti Kebangsaan Malaysia,
43600 Bangi, Selangor, Malaysia.
E-mel: a186998@siswa.ukm.edu.my

Dr. Abu Dardaa Mohamad
Pensyarah Kanan
Pusat Kajian Dakwah dan Kepimpinan,
Fakulti Pengajian Islam,
Universiti Kebangsaan Malaysia,
43600 Bangi, Selangor, Malaysia.
E-mel: dardaa@ukm.edu.my